

Chanukah Messages from the Torah - Illuminating our Essence

Aviva Orlian

1. פרשת בראשית פרק א

(ב) והאֵרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ וְבַהֹ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם
(ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר

2.

בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה ב

חושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל"

3.

בראשית פרשת נח פרק ט

(כג) וַיִּקַּח שֵׁם וַיִּפֹּת אֶת הַשְּׁמֵלָה וַיִּשְׂמֵנוּ עַל שָׁכָם שְׁנֵיהֶם וַיִּלְכוּ אַחֲרַיִת וַיִּכְסּוּ אֶת עֵרוֹת אֲבֵיהֶם
(כז) וַיִּפֹּת אֱלֹקִים לִיִּפֹת וַיִּשְׁכַּן בְּאֶהְלֵי שֵׁם

4.

זכריה פרק ט

(יג) עוֹרֲרֹתֵי בְּנֵי צִיּוֹן עַל בְּנֵי יוֹן וְשִׁמְתִיהָ כְּחָרֵב גְּבוּרָה

5.

שמות פרשת פקודי פרק מ

(ב) בַּיּוֹם הַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ תִּקְּמוּ אֶת מִשְׁכַּן

6.

ילקוט שמעוני מלכים א פרק ו

א"ר חנינא בכ"ה בכסלו נגמר מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן, כמו שכתוב ביום הראשון באחד לחדש תקים את. משכן, והיו ישראל ממלמלין על משה לומר למה לא הוקם מיד שמא דופי אירע בו והקב"ה חשב לערב שמחת המשכן בחדש שנולד בו יצחק דכתיב לושי ועשי עוגות ואמרו לו שוב אשוב אליך, ומעתה הפסיד כסלו שנגמרה בו המלאכה אמר הקב"ה עלי לשלם, מה שלם לו הקב"ה חנוכת חשמונאי, וכן מרחשון עתיד הקב"ה לשלם לו

7.

בראשית פרשת תולדות - ויצא פרק כח

(יח) וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בְּבִקְרָא וַיִּקַּח אֶת הָאָבֶן אֲשֶׁר שָׁם מְרִאשְׁתּוֹ וַיִּשֶׂם אֹתוֹ מִצְבֵּה וַיִּצַק שֶׁמֶן עַל רֵאשֵׁה
7a.

בראשית פרשת וישלח פרק לה

(יד) וַיִּצַב יַעֲקֹב מִצְבֵּה בְּמִקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר אֹתוֹ מִצְבֵּת אָבֶן וַיִּסֹּף עָלֶיהָ נֹסֶף וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן

8.

Derash Mordechai

מִצְבֵּה וַיִּצַק שֶׁמֶן עַל רֵאשֵׁה (בראשית כח יח)

"זכור טען מקלו"

תמונה מאיפה היה לו שמן ליצוק. ומובא בתוספות השלם (בראשית כח יח סימן ב) שהמקל שלו היה חלול והיה בו שמן כדי ללמוד תורה בלילה ומהשמן הזה משח משה רבינו את המשכן וכליו, על השמן הזה אלישע אמר פך השמן לא תכלה, והשמן הזה הוא השמן שנמצא חתום בחותמו של כהן גדול בחנוכה, וזה השמן שימש בו המשיח לעתיד לבוא.

ולפי"ז יש לומר ביאור חדש בפיוט של תפילת גשם, "זכור טען מקלו ועבר ירדן מי"ם" היינו שיזכור השם את מקלו של יעקב הטעון בשמן לעסוק בתורה בלילה, ויחזיר אותו השמן שנזכה במהרה למשוח בו מלך המשיח.

9.

בשפתי כהן (מתלמידי האר"י) על התורה פרשת וישלח, מביא דבר חידוש: "יותר יעקב לבדו. אז"ל אל תקרי לבדו אלא לכדו. מאין בא לו זה הכד. כשיעקב שם האבנים מראשותיו והשכים בבוקר ומצאן אבן אחת ונתבצר לו כד של שמן ויצק על ראשה וחזר הכד ונתמלא אז ידע יעקב שהוא מזומן לברכה ואמר אין זה ראוי להניחו כאן, והוא השמן שנמשחו ממנו המשכן וכל כליו והמזבח ואהרן ובניו והמלכים ועדיין כולו קיים כמו שאמרו חז"ל זה לי לדורותיכם. והוא כד השמן של הצרפית שאמר לה אליהו כד השמן לא תכלה, והוא אסוך שמן של אשת עובדיה הנביא, כשראה יעקב שכל כך נסים עתיד להיות בו סכן עצמו והביאו, כך מצאתי".

10..

ברכת שמואל על התורה

: "והנה פשוט הוא בעיני שגם אותו הפך נתגלה ג"כ לבני חשמונאי שהיו חתום בחותמו של כהן גדול של אהרן הכהן דכתיב גביה זה לי לדורותיכם לעולם הבא, ובו הדליקו ח' ימים לפי צרכם".

11.

Sefer Yalkut Lekach Tov

הכבוד והיקר שרוחשים הצדיקים לכל דבר גדול או קטן שהגיע לידם, הוא מפני שסוברים שבהשגחה פרטית בא הדבר לידם. כדאיתא ביומא (לח, ב) "אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו אפי' כמלוא נימאי", דהיינו שיש השגחה מיוחדת על כל דבר פרטי אפילו על החלק הקטן ביותר כמלוא נימא. וסוברים הם הצדיקים שאם ניתן להם הדבר, בודאי יש בו צורך לשלימותם. ולכן מתאמצים בכל יכולתם שלא לאבד שום דבר השייך להם. ובודאי שאינם נוטלים מן הגזל מה שלא שייך להם.

יסוד הדברים מפורש בשער הפסוקים להאריז"ל בפרשה זו, עה"פ "ויותר יעקב לבדו", וז"ל: "הצדיקים חביבים עליהם ממונם. כי להיות שהוא נשפע מלמעלה אין ראוי שימאס בו, כי אם לא היה צורך בו לא היה נותן לו הקב"ה. ולכן חזר על הפכים הקטנים, כי אם לא היה חוזר היה נראה כאילו אינו רוצה באותם הפכים. וכל דבר הנשפע מלמעלה צריך לחזור אחריו".

כענין זה יש לבאר במה שאמרו שם בגמ' "אריב"ל מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד וכו'". ואפשר לומר דהמלאך הרי היה שרו של עשו והוא השטן ויצה"ר ורצה להסית ולהדית את יעקב מהאמונה הטהורה. ולצדיק גדול כיעקב בא המלאך בעצמו בדמות איש (כעין שאמרו בסוכה (נב, א) כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו). ונאבק עמו

12.

בראשית פרשת ויצא - וישלח פרק לב

(כה) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר)

13.

חולין צ"א א:כ"ב

בראשית לב, (כה) ויותר יעקב לבדו אמר רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם (וכל) כך למה לפי שאין פושטין ידיהן בגזל